

อูร์กลาไว์ ในกระแสคลื่น โควิด-19 ที่กำลังพัดมาเยือนเกาะลันตา

เขียนโดย วิศวกร จันตรีเร็ก

ท่ามกลางการเผชิญภาวะวิกฤติการก่อตัวของโควิด-19 ปรากฏการณ์ของโรคอุบัติใหม่ครั้งนี้ได้ก้าวข้ามเส้นแบ่งพรมแดนทางสังคมอย่างทะลุทะลวงในหลากหลายมิติ ส่งผลกระทบมายังโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อูร์กลาไว์แห่งเกาะลันตา จังหวัด กระบี่ ที่ผู้เขียนมีความผูกพันกับสถานที่และผู้คนในฐานะพื้นที่งานภาคสนามทางมานุษยวิทยาที่ได้รับผลกระทบในครั้งนี้

ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอเล่าเรื่องการระบาดในระลอกหนึ่งได้เริ่มต้นช่วงปลายเดือนมีนาคม ปี 2563 ไปจนถึงการพบผู้ป่วยรายสุดท้ายของประเทศในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ปี 2563 ระลอกสองเป็นหลัก ซึ่งเป็นช่วงที่ตรวจพบผู้ติดเชื้อในกลุ่มแรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเล พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อกลางเดือนธันวาคม ปี 2563 ก่อนจะแพร่กระจายไปในพื้นที่อื่น ๆ ไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ 2564 เริ่มพบยอดผู้ป่วยลดลงไปจนถึงปลายเดือนมีนาคม 2564 ก่อนจะพบผู้ป่วยระลอกใหม่ ในวันที่ 1 เมษายน 2564 ซึ่ง ศบค. นับเป็นจุดเริ่มต้นของสถานการณ์การแพร่ระบาดในระลอกสามมาจนถึงในช่วงเวลาปัจจุบัน

ก่อนคลื่นยักษ์ลูกใหม่จะพัดมาถึงชาวอูร์กลาไว์ในเกาะลันตา

พื้นที่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ อันประกอบด้วย ชาวอูร์กลาไว์ เป็นชนพื้นเมืองกลุ่มแรกที่เข้ามาบุกเบิกและตั้งถิ่นฐานบนเกาะลันตา ก่อนจะมีชนกลุ่มอื่นตามเข้ามาอาศัยอยู่ภายหลัง คือ ชาวมลายูมุสลิม ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวไทยพุทธ จนก่อให้เกิดพื้นที่พหุสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่เข้าไว้ด้วยกันมาอย่างยาวนาน และเรียกขานตนเองที่แสดงให้เห็นสำนึกร่วมความเป็นคนท้องถิ่นหรือคนเกาะเดียวกันว่า “ชาวเกาะลันตา หรือ คนลันตา” บนพื้นที่การปฏิสัมพันธ์ที่ขับเคลื่อนสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจในสถานะ “เกาะแห่งการท่องเที่ยว” รัฐบาลประกาศอย่างเป็นทางการให้ จ.กระบี่ เป็นเมืองท่องเที่ยวในปี 2528 เป็นต้นมา ประมาณปี 2531 เกาะลันตาจึงเริ่มเป็นที่รู้จักจากนักท่องเที่ยวและโลกภายนอกมากขึ้น (อาภรณ์ อุภุชณ์, 2554)

การพัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้วิถีชีวิตชาวอูร์กลาไว์และชาวเกาะลันตาในช่วงนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก จากการขยายตัวของอำนาจรัฐและระบบธุรกิจการท่องเที่ยว อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในอดีตหลายประการ เช่น ระบบเงินตราเข้ามามีความสำคัญมากขึ้น เกิดอาชีพใหม่ที่หลากหลายในชุมชน เช่น การเป็นพนักงานด้านการท่องเที่ยวตามรีสอร์ทต่าง ๆ การทำแพปลา

และประมงพาณิชย์ ด้านการปกครองทำให้ชาวอุรูกลาไวมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น มีการติดต่อบุคคลภายนอกมากขึ้น เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมและรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาปฏิบัติกัน และยังคงรักษาความเป็นเครือญาติที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์คนในชุมชนสังกาอู๋ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่รวดเร็วทัน (เยาวลักษณ์ ศรีสุกใส, 2545)

ในปี 2559 เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ธุรกิจการท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากการเปิดใช้สะพานข้ามเกาะกับเกาะเข้าด้วยกันเป็นที่แรก คือ “สะพานสิริลันตา¹” ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงการเดินทางต้อนรับนักท่องเที่ยวได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเติบโตแบบก้าวกระโดด ผู้ประกอบการจากภายนอกเริ่มเข้ามาลงทุนมากขึ้น เกิดอัตราการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้นทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำในภาคการท่องเที่ยวมากขึ้น ชุมชนชาติพันธุ์อุรูกลาไวในเกาะลันตาเองก็เริ่มปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทางสังคมออกไปเป็นพนักงานเงินเดือนในด้านการท่องเที่ยวกว่า 80-90 % ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มชาวอุรูกลาไว บริเวณฝั่งหลังเกาะ ชุมชนคลองดาว ในไร่ โตะบาหลิว ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ล้อมรอบไปด้วย โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ทำให้ชุมชนฟากหลังเกาะมีความครึกครื้นทางเศรษฐกิจเป็นอย่างสูง ส่วนชุมชนสังกาอู๋ ซึ่งเป็นชุมชนชาวอุรูกลาไวขนาดใหญ่ในเกาะลันตา และเป็นพื้นที่ศึกษาของผู้เขียน พบว่ามีเพียงประมาณ 50% เท่านั้นที่ทำงานด้านภาคการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงวัยกลุ่มกลางคนและวัยหนุ่มสาวที่ออกไปทำงานเป็นแม่บ้านพนักงานต้อนรับตามที่พักต่าง ๆ ลูกเรือนำเที่ยว เนื่องจากผู้คนในชุมชนยังมีทุนทางทรัพยากรทางทะเลอยู่อย่างมากและยังมีอาชีพภายในชุมชนรองรับ เช่น ประมงพื้นถิ่น ลูกเรือในระบบแพปลา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์อุรูกลาไวกำลังเผชิญอยู่กลับมีปัญหาไม่เหมือนกันไปหมดกันทุกเรื่อง แต่มีจุดรวมในเรื่องของปัญหาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่พวกตนเข้าไปเป็นแรงงานรับจ้างในภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากวิถีชีวิตที่ตั้งและชุมชนของพวกตนล้วนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามันกันทั้งสิ้น

ส่วนในด้านตลาดนักท่องเที่ยวของเกาะลันตา พบว่า ส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ร้อยละ 56.2 รองลงมาคือกลุ่มสแกนดิเนเวีย ร้อยละ 22.3 ส่วนที่เหลือมาจากทวีปอเมริกา เอเชีย โอเชียเนีย และแอฟริกา (พิมพ์ลภัส และคณะ, 2558 อ้างใน ดร.รชนี และคณะ, 2562) อีกทั้งพื้นที่เกาะลันตายังไม่ใช่เป้าหมายหลักของนักท่องเที่ยวชาวจีน

¹ สะพานสิริลันตา เป็นสะพานที่เชื่อมการเดินทางจากเกาะลันตาน้อยไปยังเกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ โดยเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเกาะแห่งแรกของประเทศไทย

โควิด-19 คลื่นยักษ์ลูกใหม่กับการปรับตัวของชาวอุรุกรลาไวย์

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะแรกหลังจากประเทศไทยพบผู้ป่วยติดเชื้อ ส่งผลให้ยอดนักท่องเที่ยวในเกาะลันตาลดลงเป็นจำนวนมากในลักษณะที่ว่า “จีนหายฝรั่งหด” กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจีนเริ่มหายไป นักท่องเที่ยวทั้งฝั่งยุโรปและกลุ่มสแกนดิเนเวียซึ่งเป็นกลุ่มหลักนั้นกลับลดจำนวนหดหายตามไปด้วย ทั้งยังส่งกระทบให้แรงงานภาคการท่องเที่ยวและชาวอุรุกรลาไวย์นั้นเริ่มสูญเสียรายได้ ตั้งแต่การลดเวลางานและลดเงินเดือน กระทั่งการปลดพนักงานของผู้ประกอบการโรงแรมไปกว่าครึ่ง เพราะไม่สามารถที่จะแบกรับต้นทุนค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ เรือรับส่งนักท่องเที่ยว หรือเรือนำเที่ยวมีลูกค้าน้อยลง บางบริษัทก็หยุดวิ่งรับส่งไปเลย ด้วยเหตุนี้ มีผลให้ลูกจ้างภาคการท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงชาวอุรุกรลาไวย์ที่ทำงานนั้นตงงานกลางคัน

ชาวอุรุกรลาไวย์และคนในเกาะต้องปรับตัว ส่วนใหญ่หวนกลับมาใช้ทักษะการประกอบอาชีพประมงกันมากขึ้น ชาวอุรุกรลาไวย์บางคนก็หันหลังไปกับวิถีชีวิตการทำงานในอดีตแล้วต่างก็หวนกลับมาทางออกเอาตัวรอดกันใหม่ในฐานะ “ลูกเล” หากคนไหนไม่มีประสบการณ์การออกเรือก็จะฝากอวนไปกับเรือญาติแล้วมาแบ่งปันส่วนกัน

ไม่ใช่แค่ชาวอุรุกรลาไวย์ในชุมชนสังกาอู๋เท่านั้น ที่หันกลับมาออกทะเลกันมากขึ้น แต่ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในเกาะลันตาที่หันมาออกทะเลกันมากขึ้น ทำให้ท้องทะเลเกาะลันตาเต็มไปด้วยเรือหัวโทงของชาวบ้านที่จอดเรียงรายหาสัตว์น้ำทะเล

ช่วงโควิดระลอกแรก เป็นช่วงปิดฤดูกาลท่องเที่ยว ราคาอาหารทะเลลดลงอย่างหน้าใจหาย ชาวอุรุกรลาไวย์บางคนอาจจะโชคดีหน่อยที่ยังมีระบบ “เถ้าแก่แพปลา” ค่อยช่วยรับซื้อถือลูกจ้างในสังกัดของตน ผู้เขียนได้คุยกับ “รุจ” วิทยุคนรุ่นในชุมชน ก่อนเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาด โควิด-19 เขาทำงานเป็นพนักงานนำเที่ยวหรือคนในเกาะเรียกว่าลูกเรือให้กับบริษัทแห่งหนึ่ง เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“โควิดรอบแรก ราคาอาหารทะเลถูกลงมาก ปลาอินทรีราคาในเกาะกิโล 150 บาท ราคาตกลงเหลือ 100-90 บาท ราคากุ้งทะเลขนาดกลางปกติ กิโลกรัมละ 350 บาท ก็ขายได้ในราคา 250 -220 บาท โชคดีที่เราสังกัดกับเถ้าแก่ในชุมชน แยกยังช่วยรับซื้อต่อ ถึงแม้ราคาจะถูกกว่าขายคนนอก แต่เขาก็รับซื้อตลอดให้เราได้ก่อน ให้เราพอมีเงินใช้ก่อน”

ถึงแม้ว่าราคาอาหารทะเลจะมีราคาถูกลง แต่ผู้คนในชุมชนสังกาอู๋เองหลายครัวเรือนก็ยังมีระบบ “เถ้าแก่แพปลา” ที่ตนสังกัดอยู่เป็นที่พึ่งและเป็นทางเลือกทางรอดในช่วงนี้อยู่บ้าง เช่น เบิกค่าน้ำมันเรือ อวน หรืออุปกรณ์ซ่อมเรือให้ก่อน เมื่อชาวอุรุกรลาไวย์หาปลามาได้ก็ต้องนำมาขายให้กับเถ้าแก่ที่ค่อยอุปถัมภ์เงินทุนให้กับตนเพียงผู้เดียว ซึ่งส่วนมากชาวอุรุกรลาไวย์จะผูกโยงอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของเถ้าแก่ปลารายใหญ่ในชุมชนของตนเองเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะสามารถต่อรองและเจรจาพูดคุยกันง่ายและรู้จักนิสัยใจคอในฐานะญาติพี่น้องและคนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

ส่วนกลุ่มสตรีอุรูกลาไว๊ที่ตงงานจากภาคการท่องเที่ยว มักรวมตัวกับบุคลากรประจำฤดูกาลขายแทน ให้พอมีรายได้ประทังชีวิตไปก่อน ด้วยความหวังว่าเมื่อฤดูกาลท่องเที่ยวรอบใหม่มาเยือน พวกเขาจะยังมีโอกาสว่านายจ้างผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวจะมีการเรียกตัวเข้าไปทำงานเหมือนเดิม แต่ดูเหมือนว่าโอกาสจะไม่อำนวย พวกเขาอยากรู้ได้ว่ายังมีคลื่นระลอกสองและระลอกสามกำลังตามมาติด ๆ

เสียงจาก “เผ่าชนคนทะเล” เมื่อคลื่นโควิด-19 มาถึง

“ลูมาลาไว๊” หรือชาวอุรูกลาไว๊ ชุมชนสังก้าอู๋แห่งเกาะลันตา เป็นหนึ่งในชุมชนชาติพันธุ์ที่ถูกเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อ โควิด-19 ถึง 3 ระลอกใหญ่ และยังไม่มียี่แวนว่าคลื่นลูกนี้จะอ่อนแรงลง เนื่องจากจำนวนผู้ติดเชื้อใน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ยังมีตัวเลขไม่หยุดนิ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่พบผู้ติดเชื้อในกลุ่มชาติพันธุ์อุรูกลาไว๊ก็ตาม

ผู้เขียนมีโอกาสได้คุยกับ “สมหญิง” เจ้าของร้านขายอุปกรณ์ประมงที่มีฐานลูกค้าเป็นชาวอุรูกลาไว๊ สังก้าอู๋ เป็นจำนวนมาก สมหญิงเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“โควิดรอบแรกในเกาะตั้งแต่เดือนเมษา 63 มันเกิดจากนักท่องเที่ยวฝรั่งพามาติดพนักงานรีสอร์ท และก็ติดคนในเกาะมาเรื่อย ๆ รู้สึกว่าทั้งหมด 9 คน คนกลัวมากขึ้น ยังดีที่มันใกล้จะปิดทัวร์ รอบแรกคนมันยังมีเงินเก็บบ้างแล้ว ทางเราเขาก็สั่งตั้งด่านปิดรอยต่อระหว่างอำเภอ ของก็ขายไม่ออกเพราะมีอยู่อาทิตย์หนึ่งที่เขาสั่งเปิดขายได้แค่ครึ่งวัน แต่โชคดีที่ร้านยังขายได้อยู่บ้าง ส่วนมากชาวเล (อุรูกลาไว๊) ที่สังก้าอู๋ จะมาซื้อของออกแลกกันเยอะ และชุมชนเขาก็ให้ความร่วมมือกันมาก เขาตั้งด่านเข้าออกหมู่บ้านกันเองเลยนะ”

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในระลอกแรก ส่งผลให้คนเกาะลันตาตื่นตัวกันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวอุรูกลาไว๊ ในชุมชนสังก้าอู๋ ที่ให้ความร่วมมือ เอาใจใส่ ต่อมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในชุมชนอย่างเคร่งครัด ผู้เขียนทราบข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน นิรันดร์และพี่เตือนใจ ประธาน อสม.ชุมชนสังก้าอู๋ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำงานในฝ่ายปกครองและฝ่ายสาธารณสุข ได้มีมาตรการทำการตั้งด่านปิดทางเข้าออกหมู่บ้านเป็นเวลาเกือบ 1 เดือน โดยผู้ใหญ่บ้านนิรันดร์ หาญทะเล กล่าวว่า

“เนื่องจากชุมชนสังก้าอู๋เป็นชุมชนปลายแหลมสุดของเกาะ ไม่มีรอยต่อติดกับชุมชนใดแล้ว ชาวอุรูกลาไว๊เราก็เกิดความตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก หากมีคนนอกเข้ามา นำเชื้อโรคเข้ามา มันสามารถแพร่กระจายได้ง่าย ทำให้ผมและทางอสม.ในชุมชน ประสานงานทางอำเภอขอตั้งด่านในรอยต่อเขตหมู่บ้านสังก้าอู๋ ทั้งที่คำสั่งของอำเภอออกมาให้ปิดเฉพาะรอยต่อตำบลกับตำบลเท่านั้น และเรายังได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเกาะลันตาเข้ามาช่วยเหลือในจุดคัดตรวจของด่านเราด้วย ”

ภาพผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ อสม. ชุมชนสังกาอู๋ กำลังวัดอุณหภูมิบริเวณจุดคัดกรอง COVID-19 ภายในชุมชน ช่วงเดือน เมษายน 2563 ภาพจากผู้ใหญ่บ้านนิรันดร์ ชาญทะเล

การแพร่กระจายของ โควิด-19 กับการรับมือในพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชาวอูรักลาไวก

การแพร่กระจายของโรคอุบัติใหม่ที่เข้ามาถึงเกาะลันตา ผู้เขียนพบว่าสภาวะการณ์นี้ไม่ได้กระทบในทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของผู้คนเท่านั้น ผลกระทบดังกล่าวยังได้ขยายวงกว้างไปในพื้นที่วัฒนธรรมของชาวอูรักลาไวกแห่งชุมชนสังกาอู๋อีกด้วย เช่น ประเพณีทางวัฒนธรรมหรือการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในช่วง โควิด-19 เป็นอันต้องหยุดชะงักลงไปหลายพิธีกรรม เช่น งานลอยเรือ (ฮารีปราจ๊ิก) ซึ่งเป็นงานสำคัญประจำปีที่จะถูกจัดขึ้นในช่วงรอยต่อการเปลี่ยนฤดูกาล งานแต่งเปลาว (สุสาน) เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษที่พวกเขาเคารพนับถือ เป็นต้น หรือแม้การทำงานภาคสนามในทางมานุษยวิทยาของผู้เขียนเองที่จะกลับเข้าไปในชุมชนก็ทำได้ยาก ทุกอย่างหยุดชะงัก

ท่ามกลางวิกฤติและข้อจำกัดในการรวมตัวประกอบพิธีกรรมที่จะแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในพื้นที่ทางวัฒนธรรม พรหมแดนกลับมีรั้วลวดหนามเข้ามาปิดกั้นไม่ให้คนที่อยู่ภายในชุมชนและคนที่มาจากข้างนอกชุมชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าเหตุการณ์จะกลับมาผ่อนคลาย จากคำสั่งการประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อ จ.กระบี่ ฉบับที่ 13/2563 เรื่องมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2563 (จ.กระบี่, 2563)

เมื่อคำสั่งทางราชการออกมาประกาศขอความร่วมมือกับประชาชนใน จ.กระบี่ ซึ่งมีใจความสำคัญกับคนในชุมชนและคนนอกชุมชนว่า ผู้ที่จะเดินทางเข้าพื้นที่ “ให้ประชาชนงดหรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่ อ.เกาะลันตา” และการปฏิบัติศาสนากิจในวันสำคัญทางศาสนาหรือประเพณีนิยม “ให้เป็นไปตามดุลยพินิจและอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ปกครอง” ผู้ใหญ่บ้านนิรันดร์ได้บอกถึงการตัดสินใจของชาวอูรักลาไวก ชุมชนสังกาอู๋ ให้แก่ผู้เขียนฟังถึงสถานการณ์ในตอนนั้นว่า

“ก่อนที่จะงานลอยเรือ จะมีการเรียกประชุมคณะกรรมการจัดงานลอยเรือก่อน 15 วัน ซึ่งคำสั่งประกาศทางจังหวัดที่ออกมาในตอนนั้น ‘ไม่ถึงกับห้าม แต่ให้ใช้ดุลยพินิจของผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลศาสนสถาน’ ก็ได้ความจากที่ประชุมว่า...ถ้าจัดอาจจะคุมไม่อยู่ เพราะรีนเริงหนุก (สนุก) กันสามวันสามคืน เลยกบหยุดก่อน แต่จะให้โตะหมอมาทำพิธีส่องเทียน ตั้งของเช่นไหว้ที่ศาลโตะกร่ำหมาดบอกให้รู้ว่า...ลูกหลานไม่ได้จัดงานลอยเรือรอบนี้ มีโรคภัยร้ายมาเยือนเกาะ”

ถึงแม้ว่าคนในชุมชนจะไม่ได้ปฏิบัติพิธีกรรมงานลอยเรือซึ่งเป็นงานสำคัญที่คนในชุมชนต่างรอคอยอย่างเต็มรูปแบบ แต่ก็มีการชวนมีส่วนร่วมหาทางออกร่วมกัน คือ ยังคงรักษาความสำคัญในช่วงพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ของวันแรกเอาไว้ ด้วยการให้โตะหมอซึ่งเป็นผู้นำจิตวิญญาณที่ชาวอุรักลาโว้ยเคารพนับถือ มาทำพิธีกรรมส่องเทียนบวงสรวงดวงวิญญาณผีบรรพบุรุษเพื่อเรียกให้มารวมตัวกัน และบอกกล่าวถึงข้อจำกัดในพิธีกรรมลอยเรือที่ไม่สามารถจัดขึ้นได้ ซึ่งภายในงานก็จะมีผู้ร่วมงานเพียงแค่ โตะหมอ ผู้นำท้องถิ่น และคณะกรรมการจัดงานลอยเรือเท่านั้น เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากการรวมตัวของคนหมู่มากในการปฏิบัติ หากมีการแพร่ระบาดเกิดขึ้นอีก คนในชุมชนสังกาก็จะได้เอาประสบการณ์ในครั้งนี้ มาเป็นทางออกในการรับมือกับการประกอบพิธีกรรมในพื้นที่ทางวัฒนธรรมของพวกเขา

หลังจากสถานการณ์ระลอกแรกคลี่คลายไป พรหมแดนทางวัฒนธรรมก็กลับมาเปิดพื้นที่ชาติพันธุ์สัมพันธ์ให้ใครหลาย ๆ มาปฏิสัมพันธ์กัน รวมทั้งผู้เขียนที่ตั้งหน้าตั้งตารอคอยการไปร่วมงานต่าง ๆ

ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง **งานสารทเดือนสิบ (ชิงเปรต)** กับพี่น้องชาวอุรักลาโว้ย ซึ่งเป็นงานแรกๆ ในภาคใต้ที่สามารถจัดขึ้นได้ ประเพณีสารทเดือนสิบยังเป็นพื้นที่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งชาวไทยพุทธ ชาวอุรักลาโว้ย และคนมลายูมุสลิมในจังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะวัดต่าง ๆ ในอำเภอเหนือคลอง เช่น วัดบางผึ้ง วัดโคกยาง วัดธรรมารุสธรรมารามที่ชาวอุรักลาโว้ยนิยมไปร่วมงานสารทเดือนสิบตั้งแต่รุ่นตารุ่นยายจนมาถึงรุ่นตัวเองในปัจจุบัน ด้วยการนำทรัพยากรมาแลกเปลี่ยนบนพื้นที่เชิงวัฒนธรรม เช่น การนำปลาเค็มตัวเล็ก 7 ตัวมาแลกเปลี่ยนขนมมา 1 ชิ้น ซึ่งบางคนก็มีคู่แข่งตั้งแต่รุ่นพ่อแม่จนมาถึงรุ่นตัวเอง ด้วยการผูกเกลอเกี่ยวดวงความเป็นเพื่อน หรือที่ชาวอุรักลาโว้ยเรียกว่า สไบ อาจกล่าวได้ว่า เมื่อการระบาดระลอกแรกหมดลงไป พื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เคยชะลอตัวอยู่ก็กลับมาขยายเปิดวงกว้างต้อนรับให้ผู้คนเข้าไปรังสรรค์แลกเปลี่ยนทรัพยากรผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวอุรักลาโว้ย ชาวไทยพุทธปักษ์ใต้ ชาวมลายูมุสลิม ใน จ.กระบี่ ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

ภาพสตรีชาวอุรุกรลาไวยและสตรีชาวมลายูมุสลิมนำของมาแลกที่วัดธรรมมาวุธธรรมาราม
เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2563 ภาพโดยผู้เขียน

“คลื่นระลอกสอง” ในวันที่คลัสเตอร์ใหม่เหยียบย่างมาถึง

หลังจากการระบาดระลอกแรกผ่านไป ชาวอุรุกรลาไวย ชุมชนสังก้าอูร์รวมทั้งผู้คนในเกาะลันตา ต่างรอคอยที่จะกลับไปใช้ชีวิตอย่างปกติ หลายคน ๆ ต่างหวังว่าผู้ประกอบการโรงแรมหรือบริษัทนำเที่ยวจะเรียกกลับกลับเข้าไปทำงาน การท่องเที่ยวภายในเกาะเริ่มกลับมาฟื้นตัวเป็นไปอย่างช้า ๆ อีกครั้งในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน 2563 หลังจากรัฐบาลมีโครงการ “เที่ยวด้วยกัน” รมรณรงค์ให้คนไทยท่องเที่ยวจับจ่ายภายในประเทศ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่พร้อมเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ชาวอุรุกรลาไวยที่ทำงานในโรงแรมใหญ่ ๆ หรือคนที่มีประสบการณ์การทำงานสูงจะถูกเรียกกลับเข้าไปทำงาน ส่วนคนอื่น ๆ ก็ยังคงว่างงานและขาดรายได้ไปในระยะยาว ทั้งที่เป็นเทศกาลการท่องเที่ยวศักราชใหม่ของเกาะแล้ว ไฟลท์บินนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นกลุ่มลูกค้าหลักกลับหดหายลงไป รถโดยสารรับส่งนักท่องเที่ยวกลับซบเซาหรือแม้กระทั่งรถโดยสารประจำทาง เกาะลันตา-กระบี่ เกาะลันตา-ตรัง จากเดิมที่มีกว่า 5-6 เที่ยว เหลือวันละไม่เกิน 1-2 เที่ยว

ในอีกด้านหนึ่งชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวอุรุกรลาไวยสามารถเริ่มกลับมาจัดงานกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้อย่างปกติ เช่น “งานลอยเรือ” ซึ่งเป็นงานสำคัญประจำปีของกลุ่มชาติพันธุ์ ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนผ่านฤดูกาลใหม่ที่จะถูกจัดขึ้นช่วง 13-15 ค่ำ เดือน 11 ตามปฏิทินจันทรคติของทุกปี

ฤดูกาลท่องเที่ยวของเกาะลันตาเพิ่งผ่านไปได้ 1 เดือนกว่า สภาพทางสังคมในเกาะลันตาเริ่มจะกลับมาฟื้นตัวอยู่บ้างภายในกลุ่มชาวอุรุกรลาไวยและชาวเกาะลันตาผู้ที่มีงานทำในภาคการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่ากำลังแรงจายที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเกาะลันตาจะลดไปเป็นอย่าง

มากก็ตาม แต่ก็ยังมีกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยยังมาใช้บริการอยู่ตามเทศกาลวันหยุดยาวทางราชการ

ถึงกระนั้นเมื่อเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวได้ไม่ถึง 2 เดือน คลื่น โควิด-19 เหยียบอย่างมาถึง เกาะลันตาอีกครั้ง

จากไทม์ไลน์ งานเลี้ยงบุคคลภายนอกที่เดินทางไปจัดกิจกรรมบนเกาะลันตา พบผู้ติดเชื้อ 10 ราย มีประวัติไปร่วมในงาน “เทศกาลหอยวังเกาะลันตา” วันที่ 12 ธันวาคม 2563 และสถานที่พักผ่อนอื่น ๆ ในเกาะลันตา สำนักข่าวหลายหน่วยงานพาดหัวข่าวไปในทางคลาดเคลื่อน เช่น สธ.เจอคลัสเตอร์ใหม่! งานเลี้ยงบิกไบก์ลันตา ติด “โควิด” นับสิบ ผู้ร่วมงานนับร้อย (ข่าวสด, 2563) ลามไม่หยุด “โควิด” จากปาร์ตี้เกาะลันตา กระทบ 2 (ไทยรัฐ, 2563) เป็นต้น ทำให้เกิดกระแสข่าวว่ามีคนเกาะลันตาติดโควิดด้วย หลายๆ โรงแรมได้รับผลกระทบหนัก และถูกยกเลิกการจองพักในช่วงเทศกาลคริสต์มาสจนไปถึงช่วงปีใหม่ 2564 แม้ว่าจะไม่พบผู้ติดเชื้อจากบุคคลภายในเกาะลันตาเลยสักคน “บังเอิญ” ชาวประมงท้องถิ่น ชุมชนสังกาอู๋ เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“หลังโควิดรอบสองหลบ (กลับ) มาเยือนนี้ซบหนักเลย คนเกาะลันตาเราแทบไม่ได้ทำอะไรแล้ว ถึงแม้ว่าผมจะไม่ทำงานโรงแรม แต่ร้านค้า โรงแรม โทรมบังกะโล ปิดเกือบหมดของในเลที่เราหามาได้ก็แทบไม่มีใครรับซื้อ เพราะบังกะโลเขาไม่ซื้อต่อ ไม่มีนักท่องเที่ยวมาซื้ออาหารต่อจากเขา หรือไม่ก็ขายราคาถูกมาก ชาวบ้านได้ทำงานแค่เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ต้องตกงานเหมือนเดิม เพราะนักท่องเที่ยวไม่กล้าเขาลันตา จากข่าวที่ออกมาไปอยู่ช่วงหนึ่งเลย”

ผลกระทบจากการระบาด โควิด-19 ในระลอกสอง แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่การพบเจอกลุ่มคลัสเตอร์ใหม่ที่มีประวัติเข้ามาท่องเที่ยวในเกาะลันตา กลับได้สร้างผลสิ้นสะท้อนไปยังโครงสร้างให้กับชาวอุรุกรลาไวย์และผู้คนภายในเกาะลันตาเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชาวอุรุกรลาไวย์ที่ทำงานรับจ้างในด้านการท่องเที่ยว จนไปชาวประมงพื้นบ้าน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ในสิ่งที่ชุมชนสังกาอู๋ทำอยู่ คือ การมีเครือข่ายช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชนที่ชาวอุรุกรลาไวย์ ชุมชนสังกาอู๋ ได้รับการพึ่งพา เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่ คริสตจักรภาคที่17 สภาคริสตจักรในประเทศไทย หน่วยงานมูลนิธิภายในสหภาพยุโรป ที่นำข้าวสารอาหารแห้ง มาแจกจ่ายช่วยเหลือผู้คนในชุมชนอยู่เป็นระยะ

โควิดระลอกสาม นิดวักซิน เร่งกันซ่อมลันตา

การระบาดระลอกสาม อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ พบว่ามีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นมาตามลำดับ จากการเปิดเผยไทม์ไลน์มีการเชื่อมโยงทั้งจากสถานที่ภายนอกและสถานที่ภายในเกาะลันตา หน่วยงานราชการหลาย ๆ ที่จึงมีความจำเป็นต้องยกระดับมาตรการการควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 ทำให้การค้าขายภายในเกาะลันตาเป็นไปด้วยความยากลำบาก ตลาดนัดชุมชนหลาย ๆ พื้นที่ถูกล้งปิดจากหน่วยงานราชการ ชาวอุรุกรลาไวย์หลาย ๆ คนไม่มีที่ระบายสินค้าสัตว์ทะเลที่ตนจับมาได้

“พี่เปิ้ล” หญิงสาวอุรุกรลาวัลย์ที่เคยทำงานในรีสอร์ทแห่งหนึ่ง หลังจากตกงานมาได้ 1 ปี กว่า เธอผันตัวมาหาหอยประจำฤดูกาลขายแทน และช่วยสามีออกทะเล ได้ระบายความในใจให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“โควิดรอบสามมานี้ กุ้ง ปลา ก็หายากมากขึ้น ไม่ค่อยมีให้จับ นี่ถึงหน้าเดือน 8 มันเป็นช่วงหน้าจับกุ้ง มันต้องได้เยอะกันแล้ว ของในทะเลปีนี้หายากมากขึ้น ถึงได้ก็ได้ น้อย เพราะคนประหยัดตั้งคักกันเยอะ หลายคนในชุมชนยังไม่มีกำลังเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล บางคนยอมสละสิทธิเพราะไม่มีเงินเติม ต่อให้รัฐออกให้ครึ่งหนึ่ง มันไม่เหมือนโครงการเราขณะที่ให้เงินเราจ่ายได้เลย คิดว่าคนมันลำบากกันแคไหนแล้ว”

แม้จะเผชิญกับความยากลำบากในเรื่องเศรษฐกิจ แต่ชาวอุรุกรลาวัลย์ในชุมชนลังกาอู้ สามารถจัดการตนเองด้วยทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นทักษะและความชำนาญที่แฝงฝังในตัวของพวกเขาในเรื่องของการออกหาปลาในทะเลมากกว่าชนกลุ่มอื่น ๆ ในเกาะลันตา นอกจากนี้ ชาวอุรุกรลาวัลย์ ลังกาอู้ ยังมีภูมิปัญญาทางประมงพื้นบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและปมเพาะขึ้นมาโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่คนในชุมชนอาศัยอยู่ เช่น ไซจับปลาหรือที่ชาวอุรุกรลาวัลย์เรียกว่า “บูบูอีกิด”

เมื่อคนในชุมชนพบเจอสถานการณ์ โควิด-19 มาถึงสามระลอก ซึ่งผู้เขียนมองว่าการมีทักษะในด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรมกลับเป็นทางรอดที่ดีให้กับชาวอุรุกรลาวัลย์ในชุมชนลังกาอู้ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของสมหญิงเจ้าของร้านขายอุปกรณ์ทำประมงและเป็นผู้ที่เฝ้าสังเกตการณ์การทำประมงของคนเกาะลันตามาตลอด ได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“ตั้งแต่โดน โควิด-19 มา คนในเกาะไม่มีงานทำ ก็ต้องลงทะเลเพราะไม่มีสวน ทะเลไม่มีใครเป็นเจ้าของ เกิดคนทำงานประมงหน้าใหม่มากขึ้น เจ้าของบังกะโล บริษัททัวร์ พันตัวไปเป็นชาวประมง ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีทุนความรู้ในระบบนิเวศแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา บางคนเลิกทำ ไม่ประสบความสำเร็จกับอาชีพประมง ถึงกับขายเรือ เพราะว่าคนโหมมนี่ (พวกนี้) ส่วนหนึ่งไม่มีทุนความรู้ในระบบนิเวศแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา บางคนเลิกทำไม่ประสบความสำเร็จกับอาชีพประมง ถึงกับขายเรือ ขายเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งห้อง ตู้เย็น ทีวี เพื่อหาทุนให้ตัวเองกลับ ซึ่งแตกต่างจากชาวเลที่ยามีทุนทางความรู้และประสบการณ์ เขาอยู่ตรงนี้มาตลอด โควิดมาหลายรอบคนที่ลังกาอู้ไม่เคยอดเรื่องกับข้าวเลย”

หลังเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสเข้ามาในเกาะลันตาทกว่า 1 ปีกว่า ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นหัวใจเศรษฐกิจของชาวลันตาดตกต่ำลงเป็นอย่างมาก ชาวอุรุกรลาวัลย์และชาวเกาะลันตาทุกคนที่ฝากชีวิตไว้กับภาคธุรกิจการท่องเที่ยวมีความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ในการเตรียมความพร้อมกลับมาทำงานกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นในช่วงเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวของเกาะลันตาขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะลันตา โรงพยาบาลเกาะลันตา สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตา เป็นต้น ออกมาทำงานร่วมมือเพื่อให้ชาวอุรุกรลาวัลย์ และชาวเกาะลันตา

ทุกคนเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันเชื้อไวรัส โควิด-19 ผู้เขียนจึงได้มีโอกาสพูดคุยกับพี่เฮ้ะ ที่ปรึกษาสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตา ได้บอกกล่าวว่า

“สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตาได้ออกรณรงค์ผ่านสไลด์แกนลันตา OK 01-10 #ฉีดก่อนทำงานก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมในการต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติในวันที่ 1 ตุลาคม 2564 ที่จะถึงนี้ในโครงการ Andaman Sandbox ทางสมาคมจึงตั้งเป้าหมายให้เกิน 70% ของคนในเกาะต้องได้รับการฉีดวัคซีนให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะประชากรในกลุ่มพื้นที่เกาะลันตาใหญ่และเกาะลันตาน้อยที่เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวภายในเกาะ ซึ่งตอนนี้เราเดินทางมามากกว่า 50% แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยวในตอนนี้ แต่การระบาดก็มาได้ เราต้องรับมือและควบคุมตามมาตรการการควบคุมโรคของจ.กระบี่ อยู่ตลอดเวลา”

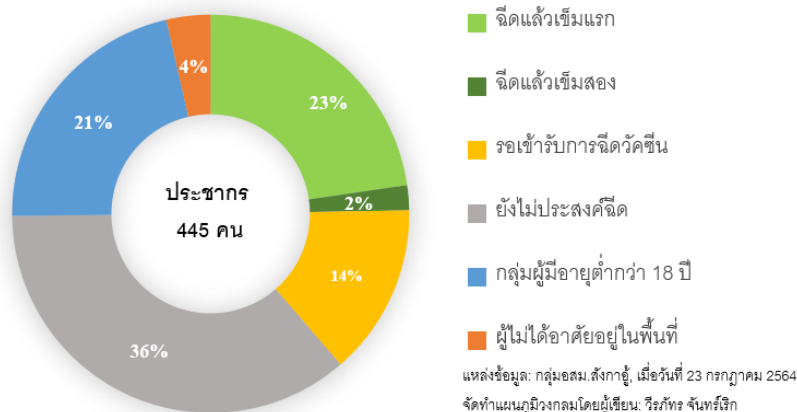

รูปภาพ ตัวแทนชาวอุรักลาโว้ย และชาวเกาะลันตาในทุกภาคส่วน ร่วมรณรงค์ให้ชาวเกาะลันตาเข้ารับการฉีดวัคซีน โควิด-19

ภาพจาก Facebook fanpage: สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตา

ผู้เขียนได้รับทราบข้อมูลจากคนในชุมชนเพิ่มเติมว่า ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน 2564 มีการพบผู้ติดเชื้อ โควิด-19 จำนวน 5 ราย จากการแพร่ระบาดของผู้ที่ติดเชื้อไวรัสในชุมชนใกล้เคียงที่อยู่ติดกับชุมชนสังกาอู๋ ทำให้ผู้เขียนมีความเป็นห่วงเป็นใยต่อผู้คนในชุมชนและสถานการณ์เรื่องนี้เป็นอย่างมาก แต่ถึงกระนั้น ชาวอุรักลาโว้ยในชุมชนสังกาอู๋ สามารถจัดการดูแลสุขอนามัยตนเองและครอบครัว เพื่อป้องกันและลดการแพร่เชื้อ โควิด-19 ไว้อย่างเคร่งครัด อีกทั้ง ผู้เขียนได้พูดคุยกับพี่เตื่อนใจ ประธาน อสม.ชุมชนสังกาอู๋ถึงเรื่องการเข้ารับการฉีดวัคซีน โควิด-19 ของชาวอุรักลาโว้ย ชุมชนสังกาอู๋ ที่เริ่มเข้ารับการฉีดไปเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2564 พี่เตื่อนใจได้ให้ข้อมูลแก่ผู้เขียน ในด้านจำนวนตัวเลขของผู้รับฉีดวัคซีนที่เธอเพิ่งสำรวจเสร็จไปเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ที่ผ่านมา ซึ่งผู้เขียนได้สรุปจัดทำผ่านภาพแผนภูมิวงกลม โดยจำแนกออกมาเป็น 6 กลุ่ม ออกมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การเข้ารับฉีดวัคซีน Covid-19 ของชาวอุรฎกลาไว้อย
ชุมชนสังกาอู๋ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

จากการพูดคุยกับกลุ่ม อสม.สังกาอู๋ ผู้เขียนพบได้ว่า กลุ่มที่เข้ารับการฉีดวัคซีนครบ 2 เข็มแล้วส่วนมาก จะเป็นเจ้าหน้าที่อสม.และผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นไม้กลุ่มด้านหน้า ที่จะต้องสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับคนในชุมชน โดยได้รับเป็นวัคซีนทั้ง 2 เข็มเป็นวัคซีนซิโนแวค (Sinovac) เมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ปี 2564 และต้นเดือนมิถุนายน ปี 2564 เพื่อที่จะมอบให้กับไม้กลุ่มสอง คือ กลุ่มฉีดเข็มแรกแล้วกับกลุ่มรอเข้ารับการฉีดวัคซีนซึ่งเป็นวัยกลางคนและคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่

เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับวัคซีนตามกฎข้อบังคับของสถานประกอบการที่มีผลต่อการรับเข้าทำงาน² ซึ่งในกลุ่มนี้จะได้รับการฉีดวัคซีน 2 ยี่ห้อ คือ ซิโนแวค (Sinovac) และแอสตราเซนเนกา (AstraZeneca) ตามช่วงเวลา que ภาครัฐส่งมอบวัคซีนในแต่ละล็อตมายังพื้นที่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ กล่าวคือ บุคคลที่มีรายชื่อการจองวัคซีนในพื้นที่การรับผิดชอบดูแลของโรงพยาบาลเกาะลันตา ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน ปี 2564 ถึงต้นเดือนกรกฎาคม ปี 2564 จะได้รับการฉีดเข็มแรกและเข็มสองเป็นแอสตราเซนเนกา (AstraZeneca) ส่วนคนที่ฉีดเข็มแรกเริ่มจากวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 จะได้รับซิโนแวค (Sinovac) และจะได้รับการฉีดเข็มที่ 2 เป็นแอสตราเซนเนกา (AstraZeneca) ตามมติของคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ

ส่วนกลุ่มผู้ที่ยังไม่ประสงค์เข้ารับการฉีดวัคซีนในตอนนี จัดเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของชุมชน โดยมาจากหลายปัจจัย เช่น มีความวิตกกังวลในเรื่องประสิทธิภาพของวัคซีน ในกลุ่มผู้มีโรคประจำตัวหรือผู้พิการที่มีความกังวลถึงผลข้างเคียงที่อาจจะรุนแรงกว่าผู้ที่ไม่มืโรคประจำตัว และบางส่วนมองว่าตนทำงานภายในชุมชน ไม่ได้มีความจำเป็นที่จะต้องเดินทางไปนอกพื้นที่จึงยังไม่ต้องการเข้ารับวัคซีนทั้ง 2 ชนิดที่ได้รับจัดหามาจากความสามารถของภาครัฐในตอนนี

ส่วนกลุ่มผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยังไม่ได้รับสิทธิในการฉีดวัคซีนสุดท้ายในกลุ่มอื่น ๆ คือกลุ่มที่มีรายชื่อแต่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่จริงเท่านั้น

² กฎข้อบังคับของสถานประกอบการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีผลมาจากการขอเข้ารับตรามาตรฐาน SHA Plus จ.กระบี่ (Safety & Health Administration) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานภาคสมัครใจสำหรับผู้ประกอบการ หรือข้อกำหนดเบื้องต้นที่สถานประกอบการพึงมี เพื่อป้องกัน พนักงานในสถานประกอบการนั้นๆ ได้รับการฉีดวัคซีนมาแล้ว 70%

อย่างไรก็ดี หากชาวอุรุกรลาไว๋ ชุมชนสังกาอู๋ สามารถตั้งแผนรองรับและเตรียมความพร้อมในการรับมือที่จะผ่านพ้นช่วงวิกฤตหลังการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โควิด-19 ไปได้ ผู้เขียนเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้คนเริ่มมาตระหนักในด้านการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวต่อการรับมือภายในกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากการพัดมาเยือนของคลื่นยักษ์ในนามของโรคอุบัติใหม่ในครั้งนี้ได้สิ้นสะเทือนไปยังโครงสร้างตั้งแต่ผู้ประกอบการกลุ่มนายทุนขนาดใหญ่ในด้านการท่องเที่ยว ลูกจ้างด้านการท่องเที่ยวไปจนถึงคนตัวเล็กตัวน้อยอย่างชาวประมงพื้นบ้าน ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุค โควิด-19 ทั้งสามระลอกนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพึ่งพารายได้จากภาคการท่องเที่ยวอยู่เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นหัวใจหลักของชาวอุรุกรลาไว๋และชาวเกาะหลาย ๆ คน ทำให้ตอนนี้มีผู้คนขาดรายได้เป็นจำนวนมาก ไม่มีเงินพอที่ซื้อข้าวหรือปัจจัยยังชีพ หาปลามาได้ก็ไม่มีที่รับซื้อเพราะมีนักท่องเที่ยวมาซื้อต่อจากที่พัก ทุกอย่างถูกตัดขาดเมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวมาเป็นสายพานเชื่อมต่อ

ผู้เขียนมองว่า หากเกาะลันตาได้รับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังคลื่นยักษ์ โควิด-19 หหมดไป ชาวอุรุกรลาไว๋ ชุมชนสังกาอู๋ สามารถจัดการเรียนรู้ “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” โดยคนในชุมชนสามารถที่จะร่วมมือสะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตชาติพันธุ์เผ่าชนคนทะเล ตลอดจนจนถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนออกมาดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยว เมื่อชุมชนได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ผู้เขียนเองเชื่อมั่นว่า ชาวอุรุกรลาไว๋ แห่งชุมชนสังกาอู๋จะกลับมาฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเกาะในอดีตต่อการผนวกรวมต่อโลกสมัยใหม่ ความหลากหลายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อุรุกรลาไว๋ในแบบนี้เอง จะทำให้ได้รับความสนใจในมิติการท่องเที่ยวแบบใหม่มากขึ้นและกระจายให้กับคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในท้องถิ่น จนเกิดความภูมิใจในสถานะความเป็นชาติพันธุ์อุรุกรลาไว๋แห่งสังกาอู๋

อ้างอิง

ข่าวสด. (2563). *สธ.เจอคลื่นเตอร์ใหม่! งานเลี้ยงบ๊ักไบก์ลันตา ติด 'โควิด' นับสิบ ผู้ร่วมงานนับร้อย*. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2564, จาก

https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_5605300

จ.กระบี่. (2563). ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อ จ.กระบี่ ฉบับที่ 13/2563. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564, จาก

<http://123.242.168.130/krabicovid/announce/detail/15>

ไทยรัฐ. (2563). *ลามไม่หยุด "โควิด" จากปาร์ตี้เกาะลันตา กระบี่พบเพิ่ม 2*. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/south/2002191>

ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์ และคณะ. (2562). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ แผนงานวิจัยการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่. สนับสนุนโดยสำนักงาน (วช.) และสำนักงาน (สกว.) กรุงเทพฯ.

พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ. (2558). การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่เกาะลันตาจังหวัดกระบี่. ในชุดโครงการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จ.กระบี่ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพฯ.

เยาวลักษณ์ ศรีสุกใส. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม-เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม : ศึกษากรณีชาวเลลันตาอ.เกาะลันตาจ.กระบี่. วิทยานิพนธ์มนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขา มานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ร่ำองของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สัมภาษณ์

บังเอี่ยม (2564, 8 กรกฎาคม). สัมภาษณ์

ประธานอสม.เตื่อนใจ (2564, 15 กรกฎาคม). สัมภาษณ์

ผู้ใหญ่न्द्र์ (2564, 14 กรกฎาคม). สัมภาษณ์

พี่เปิ้ล (2564, 20 กรกฎาคม). สัมภาษณ์

พี่เอ๊ะ ที่ปรึกษาสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตา (2564, 24 กรกฎาคม). สัมภาษณ์

รุจ (2564, 30 มิถุนายน). สัมภาษณ์

สมหญิง (2564, 3 กรกฎาคม). สัมภาษณ์